

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ **Л.І.Чорний**
(підпис) (ініціали, прізвище)

18 лютого 2019 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2019

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	3
1.2.	Лекції (теми і плани)		4
1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття (- теми і плани занять; - питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю; - методичні рекомендації для підготовки до занять)	–	5
1.4.	Самостійна робота студентів (- теми, завдання для самостійної роботи студентів; - методичні рекомендації до їх виконання; - питання для самоперевірки)	–	19
1.5.	Індивідуальні завдання (- форми, тематика завдань; - методичні рекомендації до їх виконання)	–	21
1.6.	Підсумковий контроль (-питання для підсумкового контролю; - зразок екзаменаційного білета)	–	22
2.	Схема нарахування балів	–	25
3.	Рекомендовані джерела	–	26
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	36

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Поняття, предмет, метод та система соціального забезпечення	10	4	2	-	-	4	10	2	-	-	-	8
2.	Джерела права соціального забезпечення	6	2	-	-	-	4	8	-	-	-	-	8
3.	Правовідносини соціального забезпечення	10	2	2	-	-	4	11	2	2	-	-	7
4.	Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи соціального забезпечення	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
5.	Організаційно-правові форми соціального забезпечення	4	-	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
6.	Страховий стаж	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
7.	Правове регулювання пенсійного забезпечення	14	6	2	-	-	6	10	2	2	-	-	6
8.	Правове регулювання надання страхових допомог в системі соціального забезпечення	12	4	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8

9.	Правове регулювання надання державних допомог в системі соціального забезпечення	12	4	2	-	-	6	10	2	-	-	-	8
10.	Соціальне обслуговування	11	4	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
11.	Пільги в системі соціального забезпечення	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
12.	Соціальне забезпечення в зарубіжних країнах	4	-	-	-	-	4	10	-	-	-	-	10
	Всього годин:	105	34	16	-	-	55	105	10	4	-	-	91

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Поняття, предмет, метод та система соціального забезпечення	4
1.1.	Поняття права соціального забезпечення. Співвідношення понять «соціальне забезпечення» та «соціальний захист».	
1.2.	Предмет права соціального забезпечення.	
1.3.	Методи права соціального забезпечення.	
1.4.	Функції та принципи права соціального забезпечення.	
2.	Джерела права соціального забезпечення	2
2.1.	Поняття та класифікація джерел права соціального забезпечення.	
2.2.	Конституція України як джерело права соціального забезпечення.	
2.3.	Закони України та підзаконні акти в системі джерел права соціального забезпечення.	
2.4.	Акти міжнародно-правового регулювання соціального забезпечення.	
3.	Правовідносини соціального забезпечення	4
3.1.	Поняття та види правовідносин із соціального забезпечення.	
3.2.	Суб'єкт, об'єкт, зміст правовідносин з соціального забезпечення.	
3.3.	Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин з соціального забезпечення.	
4.	Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи соціального забезпечення	2
4.1.	Поняття державних соціальних стандартів.	
4.2.	Основні державні соціальні гарантії та порядок визначення їх розмірів.	
4.3.	Мінімальна заробітна плата та мінімальна пенсія за віком, неоподаткований мінімум доходів громадян, розміри державної соціальної допомоги – базові елементи державних соціальних гарантій.	

4.4.	Система і класифікація соціальних нормативів.	
5.	Страховий стаж	2
5.1.	Поняття та види стажу.	
5.2.	Трудовий та страховий стаж.	
5.3.	Обчислення та підтвердження страхового (трудового) стажу.	
6.	Правове регулювання пенсійного забезпечення	6
6.1.	Загальна характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні.	
6.2.	Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі.	
6.3.	Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій, що передбачені законодавством України.	
6.4.	Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії. Строки призначення пенсії. Виплата пенсії.	
6.5.	Система, принципи та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення.	
7.	Правове регулювання надання страхових допомог в системі соціального забезпечення	4
7.1.	Поняття, види та класифікація страхових допомог.	
7.2.	Умови та підстави надання страхових допомог.	
7.3.	Порядок виплати страхових допомог.	
8.	Правове регулювання надання державних допомог в системі соціального забезпечення	4
8.1.	Поняття, види та класифікація державних допомог.	
8.2.	Умови та підстави надання державних допомог.	
8.3.	Порядок виплати державних допомог.	
9.	Соціальне обслуговування	4
9.1.	Поняття, ознаки та принципи здійснення соціального обслуговування.	
9.2.	Форми та види соціального обслуговування.	
9.3.	Органи, які здійснюють соціальне обслуговування.	
9.4.	Платне і безоплатне соціальне обслуговування.	
9.5.	Джерела фінансування соціального обслуговування.	
10.	Пільги в системі соціального забезпечення	2
10.1.	Поняття та ознаки соціальних пільг. Їх класифікація.	
10.2.	Пільги на житлово-комунальні послуги.	
10.3.	Медико-реабілітаційні пільги.	
10.4.	Соціально-побутові та соціально-трудова пільги.	
10.5.	Транспортні пільги.	
	Усього	34

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Поняття, предмет, метод та система соціального забезпечення

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття права соціального забезпечення.
- 1.2. Предмет та метод права соціального забезпечення.
- 1.3. Функції права соціального забезпечення.
- 1.4. Принципи права соціального забезпечення.
- 1.5. Система права соціального забезпечення.
- 1.6. Джерела права соціального забезпечення.

Практичні завдання

Завдання 1.

Лагутіна ще у 2016 році, досягнувши пенсійного віку, пішла на пенсію за віком на загальних підставах. На сьогодні розмір її пенсії становить 1696 грн. Окрім того, вона виховує онуку (14 років), батьки якої позбавлені батьківських прав, через зловживання алкогольними напоями. Оскільки розмір пенсії мізерний, Лагутіна вирішила працевлаштуватись на 0,5 ставки прибиральницею на фірму «Корал». Пропрацювавши 1 рік, вона звільнилася за станом здоров'я, тому звернулася у державну службу зайнятості із заявою про реєстрацію її як безробітної та виплати допомоги по безробіттю, однак їй було відмовлено.

Хто підлягає загальнообов'язковому соціальному страхуванню на випадок безробіття?

Який порядок реєстрації громадянина безробітним?

Чи були підстави для відмови у реєстрації?

На які види соціального забезпечення може претендувати Лагутіна та її онука?

Завдання 2.

Поплавська працювала бухгалтером на підприємстві «Зоряне сяйво». У грудні 2017 року вона була звільнена за згодою сторін. І вже у січні 2018 року була зареєстрована як безробітна та отримувала допомогу в розмірі 950 грн. На той момент вона перебувала на 27 тижні вагітності та чекала двійню.

До якого уповноваженого органу їй необхідно було звернутись для отримання допомоги по вагітності та пологам?

Розрахуйте приблизний розмір допомоги?

На які види соціального забезпечення може претендувати жінка?

Завдання 3.

Вейко перебуває у декретній відпустці та виховує двох дітей 6 і 2-х років від першого шлюбу. Місце перебування першого чоловіка невідоме, він не підтримує зв'язку ні з нею, ні з дітьми, не приймає участі у їхньому вихованні. Нещодавно помер її другий чоловік у віці 26 років, з яким вона перебувала у шлюбі, але діти ним всиновлені не були. Він працював офіційно на підприємстві. «Янтар» в м.Харкові.

На які види соціального забезпечення може претендувати Вейко та її діти?

До яких уповноважених органів необхідно звернутись?

Чи буде отримувати ця сім'я пенсію по втраті годувальника?

Завдання 4.

У травні 2018 року Кондратюку виповнилось 75 років. Є ветераном праці та особою з інвалідністю 2-ї групи. Живе сам, не має сім'ї та дітей. Однак у нього у племінниця (дочка сестри покійної дружини), яка інколи провідує його, прибирає та готує їсти.

Які види соціального забезпечення згідно чинного законодавства можуть бути надані Кондратюку?

Чи має він право на отримання безоплатних соціальних послуг?

Чи може він влаштуватися на постійне проживання в державний будинок для людей похилого віку? До якого уповноваженого органу необхідно звернутись?

Завдання 5.

У березні 2015 року Курпатий був мобілізований до зони АТО, де був важко поранений під час виконання обов'язків військової служби. Внаслідок чого отримав інвалідність I групи, оскільки травма спричинила сліпоту на обидва ока.

На який розмір одноразової фінансової допомоги він може розраховувати?

До якого уповноваженого органу йому необхідно звернутись?

На які пільги може претендувати учасник бойових дій в зоні АТО?

Завдання 6.

Літвінова одинока матір, має дочку (3 роки). З 1 по 24 липня 2018 року перебувала у щорічній основній відпустці. 10 липня Літвінова разом із своєю дочкою потрапили до лікарні. Діагноз: пневмонія. У зв'язку з чим їй було видано листок тимчасової непрацездатності з 10 по 20 липня. Директор підприємства (де працює Літвінова) відмовився оплатити листок тимчасової непрацездатності і продовжити щорічну відпустку Літвіновій.

Чи правомірними є дії директора?

За яких умов допомога в разі тимчасової непрацездатності не виплачується?

Які види соціального забезпечення згідно чинного законодавства можуть бути надані Літвіновій?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: право соціального забезпечення, право на працю, освіту, житло, відпочинок, безпечне довкілля, охорону здоров'я, достатній життєвий рівень, безпечні умови праці, заробітну плату, не нижчу за мінімально встановлені стандарти, загальна, спеціальна та особлива частини соціального забезпечення, загальність соціального забезпечення, солідарність та субсидування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- генезис розвитку права соціального забезпечення;
- співвідношення соціального забезпечення та соціального захисту й виокремлення їхніх ознак;
- поділ принципів права соціального забезпечення на загальні та спеціальні;
- класифікація джерел права соціального забезпечення.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Правовідносини соціального забезпечення

Питання для усного опитування та дискусії

2.1. Поняття, види та класифікація правовідносин із соціального забезпечення.

2.2. Суб'єкти, об'єкт та зміст правовідносин з соціального забезпечення.

2.3. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин з соціального забезпечення.

Практичні завдання

Завдання 1.

Сім'я Бочко одержувала державну соціальну допомогу як малозабезпечена сім'я. Управлінням праці та соціального захисту населення при проведенні перевірки наданих документів було з'ясовано, що Бочко одержує щомісячну регресну виплату за шкоду, одержану на підприємстві. Виплату допомоги було припинено та відмовлено у призначенні на наступний період.

Які підстави надання допомоги малозабезпеченій сім'ї?

Які документи необхідно надати для її призначення?

Чи правомірні дії органів праці та соціального захисту населення?

Чи зобов'язана особа, у разі подання недостовірних відомостей повернути отримані кошти?

Завдання 2.

У грудні 2015 року Ямпольська, перебуваючи у відрядженні, отримала травму внаслідок дорожньо-транспортної пригоди. Тривалий час проходила лікування. Відповідно до рішення місцевого суду особою, винним у дорожньо-транспортній пригоді визнано

Літвінова, який, порушуючи правила дорожнього руху, не впорався з керуванням, що призвело до травмування пішохода Ямпольської.

На який вид соціального забезпечення має право Ямпольська?

За рахунок яких коштів будуть здійснюватись виплати?

Протягом якого періоду особа може отримувати виплати у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю?

Хто повинен оплатити лікування Ямпольської?

Завдання 3.

Пашковська офіційно працює у приватному медичному закладі, отримує 4300 грн. заробітної плати. У 2020 році їй виповниться 60 років, однак за її підрахунками їй не виставить 2 років страхового стажу, щоб вийти на пенсію у такому віці, тому вона звернулася до управління Пенсійного фонду з проханням укласти договір для сплати додатково внесків на пенсійне страхування. У Пенсійному фонді у задоволенні такого прохання їй відмовили.

Хто сплачує внески на пенсійне страхування?

Чи можна взяти участь у пенсійному страхуванні добровільно?

Чи правомірною є така відмова?

Завдання 4.

Коляда проживає в селі Лука-Мелешківська Вінницького району, не працює та є особою з інвалідністю II групи. Ще у 2014 році вона втретє вийшла заміж. Разом із чоловіком виховувала трьох дітей – двох синів від першого шлюбу (10 та 7 років) та 4-річну донечку від другого шлюбу. Спільних дітей з третім чоловіком не було. Усі діти не були усиновлені останнім чоловіком, однак він приймав участь у вихованні та утримував їх протягом усього періоду спільного проживання з Колядою. У жовтні 2018 року у віці 47 років, внаслідок дорожньо-транспортної пригоди, чоловік загинув.

Чи має право Коляда та її діти на пенсію у разі втрати годувальника?

До якого уповноваженого органу необхідно звернутись?

Які умови отримання такого виду пенсії?

На які види соціального забезпечення може претендувати сім'я?

Завдання 5.

Токаренко працює та проживає у місті Львові, був одружений, але розлучився. 5 квітня 2015 року він одружився вдруге. Його дружина вагітна, не працює. З ними проживає неповнолітня донька Токаренка від першого шлюбу (2009 р.н.). За рішенням суду дитина повинна була залишитися з матір'ю, хоча фактично проживає з батьком.

На які види соціального забезпечення може претендувати сім'я Токаренка?

Чи може друга дружина Токаренка розраховувати на державну допомогу при народженні дитини та в якому розмірі?

Які документи необхідно подати для отримання державної соціальної допомоги при народженні дитини?

Чи можна вважати таку сім'ю малозабезпеченою?

Завдання 6.

У 2017 році студент Київського національного університету харчових технологій під час літньої практики в пекарні пансіонату «Харків» (м. Одеса) обпік руку і ногу, що спричинило опіки 4 ступеня. На підприємстві оформили акт про нещасний випадок форми Н-1, однак до уповноважених органів вирішили не звертатись, оскільки власник пекарні самостійно оплатив лікування студентів.

Хто вважається застрахованим від нещасного випадку на виробництві?

Чи буде студент суб'єктом права на отримання виплат у зв'язку з нещасним випадком на виробництві?

Хто буде здійснювати виплати?

На які види соціального забезпечення може претендувати студент?

Завдання 7.

Лавренюк (громадянин Російської Федерації) у лютому 2015 року переїхав на постійне місце проживання до сина в Україну (м.Тернопіль). У березні цього ж року він звернувся до районного відділення Пенсійного фонду із заявою про призначення пенсії, де йому повідомили, що він повинен звернутись до Пенсійного фонду Російської Федерації за останнім місцем проживання.

Чи є законною відмова Пенсійного фонду?

Чи матиме Лавренюк право на отримання пенсії за віком на території України?

Якими нормативно-правовими актами регулюється це питання?

Завдання 8.

Кріль один виховував трьох дітей (донька – 2 роки, два сина (близнюки) – 10 років). Внаслідок нещасного випадку на виробництві отримав травми несумісні з життям. Опікуном дітей стали його батьки (тато 1950 р.н. та мати 1954 р.н.), які забрали дітей до себе на подальше виховання.

Який порядок підтвердження нещасного випадку?

Хто виступатиме суб'єктом права на пенсію у зв'язку з втратою годувальника?

До якого державного органу необхідно звернутися?

На які види соціального забезпечення мають право діти Крілья?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: соціально-забезпечувальні, соціально-страхові, процедурні, процесуальні правовідносини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- відмежування соціально-забезпечувальних та соціально-страхових правовідносин;
- визначення особливостей процедурних правовідносин;
- особливості складного юридичного факту;
- аналіз підстав виникнення, зміни та припинення правовідносин з соціального забезпечення.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи соціального забезпечення

Питання для усного опитування та дискусії

3.1.Поняття державних соціальних стандартів, гарантій та нормативів соціального забезпечення.

3.2. Принципи формування державних соціальних стандартів і нормативів.

3.3. Система і класифікація соціальних нормативів.

3.4.Державні соціальні гарантії, порядок їх визначення та затвердження.

Практичні завдання

Завдання 1.

Франко, вдова Героя Великої вітчизняної війни, проживає в селі Білогірка Великоолександрівського району Херсонської області. Має статус дитини війни (1943 р.н.). Окрім того протягом 42 років пропрацювала вчителем математики в сільській школі. Дочка разом із сім'єю живе закордоном (Республіка Латвія), а син у 2014 році помер (розлучений, дітей у нього не було), тому проживає сама.

Чи має право Франко на отримання безоплатних соціальних послуг?

*До якого уповноваженого органу їй необхідно звернутись?
На які види соціального забезпечення заслуговує Франко?*

Завдання 2.

Фліс разом із дружиною виховують трьох дітей (1 рік, 5 років та 14 років). Дохід чоловіка за 6 місяців склав 23485 грн. Дружина, перебуваючи у декретній відпустці, отримує допомогу при народженні дитини 860 грн., а також неофіційно працює веб-дизайнером (додатковий прибуток дружини щомісяця 3000 грн). Інших доходів в сім'ї немає.

*Чи матиме право сім'я Фліса на отримання державної допомоги малозабезпеченим?
Яким чином розраховується даний вид допомоги?
До якого уповноваженого органу необхідно звернутись?*

Завдання 3.

Лаптев студент 5 курсу денної форми навчання, має молодшу сестру, школярку (15 років). Батько покинув їхню сім'ю, коли Лаптеву було 6 років, сестрі 1 рік. У грудні 2017 року внаслідок серцевого нападу померла їхня мати. Після похорону Лаптев звернувся до районного управління праці та соціального захисту із заявою щодо виплати йому допомоги на поховання та призначення пенсії в разі втрати годувальника.

*Хто у даному випадку виступає суб'єктом права на допомогу і на пенсію?
Які органи призначають допомогу на поховання і пенсію в разі втрати годувальника?
В яких розмірах повинні призначити допомогу на поховання і пенсію в разі втрати годувальника?
На які види соціального забезпечення мають право Лаптев та його сестра?*

Завдання 4.

У 2018 році Коритна, мати 10 дітей, була звільнена з роботи за п.1 ст.40 КЗпП України у зв'язку з ліквідацією підприємства, тому вже потягом 10 місяців перебувала на обліку в центрі зайнятості. 12 січня 2019 року їй виповнилось 49 років. Її загальний стаж складає 24 роки.

*Чи може вона раніше вийти на пенсію як багатодітна матір?
Чи зараховується період перебування на обліку в центрі зайнятості до страхового стажу?
На які види соціального забезпечення може претендувати Коритна?*

Завдання 5.

3 вересня 2014 року Мутузюк ніде не працював. Разом з дружиною виховує 5 неповнолітніх дітей. У червні 2016 року звернувся з проханням надати їм державну соціальну допомогу як малозабезпеченій сім'ї. Така допомога була призначена строком на 6 місяців. Однак через 3 місяці з часу її призначення Мутузюк був працевлаштований та втратив статус безробітного. У зв'язку з цим тривалість виплати допомоги було скорочено до 3 місяців, а її розмір зменшено на 50%. Мутузюк з цим не погодився, оскільки вважав, що допомога малозабезпеченим сім'ям повинна виплачуватись впродовж усього строку її призначення.

*Хто є суб'єктом права на державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям?
В яких випадках розмір допомоги малозабезпеченим сім'ям може бути зменшеним?
Чи можна скоротити тривалість виплати такої допомоги?*

Завдання 6.

Танчук працює менеджером на фарфоро-фаянсовому заводі «Чайка» за основним місцем роботи на повну ставку та отримує заробітну плату у розмірі 6000 грн. Окрім того, вона в'яже одяг, який продається в магазині «Своїми руками». За це директор магазину кожного місяця виплачує їй заробітну плату 4000 грн. В магазині вона офіційно не

оформлена. У червні 2018 року вона завагітніла, а тому звернулася із заявою до директора фарфоро-фаянсового заводу та до директора магазину «Своїми руками» про виплату їй допомоги перед пологами, оскільки дитину вона виховуватиме сама без чоловіка. Однак і один, і другий роботодавець відмовили їй у наданні допомоги та порадили звернутись до управління праці та соціального захисту.

Чи правомірно вчинили роботодавці?

Які документи і до якого уповноваженого органу необхідно подати Танчук для отримання допомоги по вагітності та пологам?

Як буде обраховуватись розмір допомоги?

На які види соціального забезпечення вона може претендувати?

Завдання 7.

Пустишко працював на автомобілебудівному заводі. Під час виконання своїх трудових обов'язків з ним стався нещасний випадок внаслідок якого він пошкодив спину. Адміністрація підприємства приховала (за його згодою) факт виробничого травмування внаслідок нещасного випадку, але через деякий час стан здоров'я Пустишка погіршився, оскільки з'ясувалося, що він суттєво травмував хребет.

До якого уповноваженого органу необхідно звернутись Пустишк?

Протягом якого періоду потрібно повідомити уповноважені органи про нещасний випадок на виробництві?

Який порядок розслідування та ведення нещасних випадків на виробництві?

Чи будуть нести відповідальність представники адміністрації за приховування факту нещасного випадку?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: прожитковий мінімум, державні соціальні гарантії, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія за віком, споживчий кошик, неоподаткований мінімум доходів громадян, стипендія, нормативи споживання, нормативи доходу .

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення особливостей прожиткового мінімуму;
- аналіз споживчого кошику в Україні;
- характеристика базових елементів державних соціальних гарантій;
- класифікація соціальних нормативів.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Правове регулювання пенсійного забезпечення

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1 Пенсійна система України: поняття та загальна характеристика.
- 4.2. Поняття і види пенсій.
- 4.3. Пенсії за віком на загальних підставах та пільгових умовах.
- 4.4. Пенсії по інвалідності.
- 4.5. Пенсії по втраті годувальника.
- 4.6. Пенсія за вислугу років: поняття та особливості.
- 4.7. Пенсійне забезпечення з Накопичувального Пенсійного фонду.
- 4.8. Недержавне пенсійне забезпечення.
- 4.9. Порядок призначення та виплати пенсій.

Практичні завдання

Завдання 1.

Мартинюк з 1980 року (протягом 19,5 років) працювала верстальницею на Цюрупинській швейній фабриці. У 2000 році вона разом із чоловіком-військовослужбовцем

переїхала до смт. Черкаське в військову частину А1214, але працевлаштуватись за фахом не змогла, тому до 2004 року ніде не працювала. У 2005 році чоловік помер, тому вона повернулася назад до Цюрупинська і влаштувалася на попереднє місце роботи, де пропрацювала ще один рік. У 2006 році їй посаду скоротили, тому вона стала на облік в центр зайнятості. До 2015 року неофіційно працювала нянею. У вересні 2016 року їй виповнилось 55 років.

Обчисліть тривалість стажу Мартинюк?

Чи має Мартинюк право на пенсію?

На який вид пенсії може претендувати Мартинюк?

Завдання 2.

У 1987 році Тацій підробивши документи, незаконно отримала статус особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи. У 2008 році вона вийшла на пенсію та як особа з інвалідністю II групи отримувала «чорнобильську» пенсію. Однак у жовтні 2016 році внаслідок перевірки було виявлено факт підробки документів. Загальна сума незаконно отриманих коштів з 2008 по 2016 рік становила 16 287 грн.84 коп. Управління Пенсійного фонду в Херсонській області видало розпорядження про припинення виплати пенсії Тацій до повної компенсації надмірно сплачених коштів.

Чи законним є рішення уповноваженого органу?

Який порядок компенсації надмірно сплачених коштів?

До якої відповідальності можна притягнути Тацій?

Завдання 3.

Коли Сосніцькій у 2018 році виповнилось 51 рік, вона звернулася за призначенням пенсії за віком на пільгових умовах як багатодітна матір. Відповідно до документів, які вона подала до міського управління Пенсійного фонду м. Харкова встановлено, що Сосніцька народила п'ятьох дітей, але внаслідок онкологічної хвороби п'ята дитина померла у віці 5,5 років. Наразі вона не працює, оскільки здійснює догляд за самим старшим сином, він особа з інвалідністю I групи. Також у 2016 році їй була встановлена 2 група інвалідності внаслідок загального захворювання. Загальний стаж Сосніцької становить 12 років.

Чи має право Сосніцька на пенсію за віком на пільгових умовах?

На які види соціального забезпечення вона може претендувати?

Завдання 4.

Після закінчення школи Федорко відразу ж вийшла заміж, бо була вагітна, тому до ВНЗ не вступала. У 2009 році вона розлучилася, на той момент їй дитині виповнилось два роки і Федорко офіційно влаштувалася менеджером в магазині одягу. Через рік у віці 19 років вона була визнана особою з інвалідністю II групи. Через п'ять років (11 квітня 2014 р.) інвалідність була знята. У січні 2015 року Федорко звільнилась і переїхала в інше місто, вдруге вийшла заміж, народила ще одну дитину, тому ніде не працювала. 6 вересня 2016 року, повертаючись додому, вона впала і сильно пошкодила ногу. Після операції і тривалого відновного лікування їй була встановлена інвалідність III групи. Другий чоловік пішов від Федорко, залишивши її з двома дітьми.

Чи має Федорко право на пенсію по інвалідності?

До якого уповноваженого органу їй необхідно звернутись?

На які види соціального забезпечення може претендувати Федорко?

Завдання 5.

Колотилу встановлено III групу інвалідності (вік 42 роки). Він звернувся до районного відділення Пенсійного фонду із заявою про призначення пенсії в разі інвалідності. У Пенсійному фонді заявнику відмовили, мотивуючи тим, що для призначення пенсії в разі інвалідності у нього недостатньо трудового стажу (лише 8 років), та порадили звернутися до районного управління праці та соціального захисту для призначення йому допомоги як малозабезпеченому, оскільки Колотило проживає сам.

Які завдання Пенсійного фонду?

На які види соціального забезпечення має право Колотило?

Завдання 6.

Сельник пропрацювала дояркою 28 років. У вересні 2016 року їй виповнилось 55 років, тому вона звернулась до управління Пенсійного фонду України в Летичівському районі Хмельницької області для призначення пенсії на пільгових умовах, однак їй було відмовлено так як у неї немає підтверджуючих документів за 1988-1990 роки. В колгоспі в якому працювала Сельник такі документи витребувати неможливо, оскільки його вже давно немає.

Хто має право на пільгову пенсію?

Яким чином Сельник може підтвердити пільговий стаж?

Завдання 7.

Калюжний працює водієм на підприємстві, має 25 років стажу. У 2002 році у нього померла дружина, тому він сам виховує 6 дітей. У грудні 2018 року йому виповнилось 50 років.

Чи зможе він вийти на пенсію до досягнення пенсійного віку?

Які документи для цього йому необхідно буде надати?

Які категорії згідно чинного законодавства можуть скористатися таким правом?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: пенсійна система, накопичувальний рівень, недержавне пенсійне забезпечення, солідарна пенсійна система, система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення принципів на яких базується діяльність пенсійної системи України;
- встановлення особливостей правового статусу Пенсійного фонду України;
- порядок призначення та виплати пенсій.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Правове регулювання надання страхових допомог в системі соціального забезпечення

Питання для усного опитування та дискусії

5.1. Поняття, види та класифікація страхових допомог.

5.2. Порядок виплати страхових допомог.

5.3. Допомоги з тимчасової непрацездатності.

5.4. Допомоги у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням.

5.5. Допомоги на випадок безробіття.

Практичні завдання

Завдання 1.

Корсюк, будучи на 31 тижні вагітності, змушена була звільнитися з роботи в зв'язку з переведенням чоловіка-військовослужбовця на службу в іншу місцевість. Після прибуття до місця служби чоловіка Корсюк не змогла влаштуватися на роботу.

На які види соціального забезпечення може претендувати Корсюк?

Чи зміниться її соціальне забезпечення у зв'язку із звільненням з роботи?

До яких уповноважених органів їй необхідно звернутись?

Який порядок виплати таких допомог?

Завдання 2.

В результаті нещасного випадку працівник сталеварного цеху Басун отримав травму правового ока. Відповідно до висновку МСЕК він втратив 55 % професійної працездатності терміном на три роки. В наступні роки стан здоров'я Басун погіршився, він майже втратив зір і потребував термінової операції задля покращення зору. МСЕК встановила йому II групи інвалідності внаслідок загального захворювання, роз'яснивши, що Басуну вже 61 рік і його втрата зору пов'язана з віковими змінами в організмі.

Який порядок розслідування нещасних випадків на виробництві?

Які критерії встановлення II групи інвалідності?

В яких випадках інвалідність вважається такою, що настала внаслідок нещасного випадку?

Куди можна оскаржити рішення МСЕК?

Завдання 3.

Дорофеева працювала психологом у школі. У 2014 році народила двійнят, тому зараз перебуває у декретній відпустці по догляду за дітьми до досягнення ними 3-річного віку. Нещодавно дізналась, що знову вагітна.

Чи буде призначатись допомога по вагітності та пологах, коли жінка перебуває у декретній відпустці по догляду за старшими дітьми до досягнення ними 3-х років?

До якого уповноваженого органу їй необхідно звернутись для призначення та виплати такої допомоги?

На які види соціального забезпечення може претендувати Дорофеева?

Завдання 4.

У 2014 р. Гунько виповнилося 59 років. У зв'язку зі скороченням чисельності працівників його було звільнено з роботи, тому звернувся до відділення Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття із заявою про реєстрацію його безробітним і виплату допомоги в разі безробіття. У фонді йому відмовили, з поясненням, що він є громадянином передпенсійного віку і має право на пенсію.

Які завдання Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття?

Чи правомірна відмова фонду?

Яким чином можна оскаржити відмову фонду?

Завдання 5.

Пенсіонер Вакуленко (67 років) у серпні 2017 році офіційно був прийнятий на роботу охоронцем. В березні 2016 року на підприємстві відбулись деякі зміни в організації праці, тому Вакуленко був звільнений за п.1.ст.40 КЗпП України. Отримавши розрахунок, він одразу ж звернувся у державну службу зайнятості із заявою про реєстрацію його як безробітного та виплату допомоги по безробіттю, однак йому було відмовлено.

Хто підлягає загальнообов'язковому соціальному страхуванню на випадок безробіття?

Який порядок реєстрації громадянина безробітним?

Чи були підстави для відмови у реєстрації?

Вирішіть спір.

Завдання 6.

Козир працює бухгалтером на підприємстві «Рута» за основним місцем роботи. Окрім того, вона працює бухгалтером за сумісництвом ще на двох підприємствах: на 0,5 ставки в магазині «Ліверпуль» та на 0,25 ставки в пекарні «Житечко». У серпні 2016 року Козир дізналась, що вона вагітна, а тому звернулася до роботодавця за основним місцем

роботи для оформлення декретної відпустки і надання допомоги, однак роботодавець повідомив їй, що у відпустку дозволить їй піти лише перед пологами, а щодо допомоги, то їй потрібно звернутись до управління праці та соціального захисту.

Чи правомірною є позиція роботодавця?

Які документи і до якого уповноваженого органу необхідно подати Козир для отримання допомоги по вагітності та пологам?

Як буде обраховуватись розмір допомоги?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: допомоги з тимчасової непрацездатності, допомоги у зв'язку з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням, допомоги на випадок безробіття.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення відмінностей страхових допомог від державних;
- роль страхового стажу при призначенні страхових допомог;
- порядок розслідування нещасних випадків на виробництві;
- строки звернення за призначенням страхових допомог.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Правове регулювання надання державних допомог в системі соціального забезпечення

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Правове регулювання надання державних допомог сім'ям з дітьми.
- 6.2. Правове регулювання надання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
- 6.3. Правове регулювання надання державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю.
- 6.4. Правове регулювання надання допомоги дітям з інвалідністю, особам з інвалідністю з дитинства I і II групи, непрацюючим особам з інвалідністю з дитинства III групи.
- 6.5. Правове регулювання надання державної допомоги дітям, віком до 16 років інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД.
- 6.7. Правове регулювання надання допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Практичні завдання

Завдання 1.

Тополь неофіційно працює за попереднім записом (вільний графік) візажистом в салоні краси «Левон», тому прибуток не стабільний. Сама виховує двох дітей. Старшому сину 15 років – він дитина з інвалідністю та отримує державну допомогу у розмірі 2061 грн. Молодша дочка, якій нещодавно виповнилось 14 років працює помічником в магазині косметики та отримує заробітню плату 2200 грн. Тополь звернулася до управління праці та соціального захисту населення про призначення їй допомоги як одинокій матері, однак їй було відмовлено, оскільки одна дитина працює, а інша отримує державну допомогу.

Чи правомірною є така відмова?

Як вирішити спір?

На які види соціального забезпечення може претендувати сім'я?

Завдання 2.

Сім'я Паршук, яка складається з чотирьох осіб (чоловік – безробітний з 2012 року і до сих пір, дружина – перебуває у декретній відпустці по догляду за дитиною до 6 років; син – 8 років та донька – 5 років), звернулася до управління праці та соціального захисту

населення для призначення державної соціальної допомоги як малозабезпечена сім'я. У їх власності наявні два автомобілі 1998 та 2000 років випуску. У призначенні допомоги, відмовили через наявність транспортних засобів.

Які підстави надання допомоги малозабезпеченій сім'ї?

Які документи необхідно надати для її призначення?

Які підстави відмови у наданні зазначеної допомоги передбачені законодавством?

Чи були підстави для відмови?

Завдання 3.

Кіт 21 рік, навчається в університеті на денній формі навчання з вересня 2015 року. 31.12.2016 року народила дочку і продовжує навчатись за денною формою навчання, стипендію не отримує, а лише пенсію по втраті годувальника (батька) до 23 років. Чоловік працює на заводі і також навчається в університеті, але за заочною формою. Від подруги почула, що період догляду за дитиною до трьох років враховується до страхового стажу, тому звернулась до управління праці та соціального захисту для того, щоб їй оформили трудову книжку та вписали період догляду за дитиною, однак їй було відмовлено.

Чи правомірною є така відмова?

Чи буде враховуватись пенсія по втраті годувальника при обрахунку допомоги по вагітності та пологам?

На які види соціального забезпечення може претендувати ця сім'я?

Завдання 4.

У березні 2015 році Козубець (студентка 3 курсу Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова) передчасно народила дитину. У серпні дитина померла. На день смерті дитини вона отримала першу частину одноразової допомоги (10730 грн.), решту допомоги не отримала. Також їй була призначена та виплачена допомога по вагітності та пологам.

Чи втратила Козубець право на державну допомогу?

Чи зобов'язані уповноважені органи повернути їй частину невиплачених сум?

Чи зможе вона отримати допомогу на поховання дитини?

Завдання 5.

Кондрук розлучена, однак разом із молодшим сином (14 років) проживає в квартирі колишнього чоловіка, яку він отримав у спадок від своїх батьків. Сам чоловік одружився вдруге та орендує житло. Їхня дочка тимчасово проживає в гуртожитку іншого міста, так як навчається на денній формі навчання в університеті. Комунальні послуги оплачує Кондрук. Тому вона звернулася за призначенням допомоги як малозабезпечена, але їй було відмовлено.

Чи правомірною є така відмова?

Які підстави призначення допомоги малозабезпеченим сім'ям?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є:

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- визначення відмінностей державних допомог від страхових;
- роль прожиткового мінімуму при призначенні державних допомог;
- порядок звернення за призначенням різних видів державних допомог;
- строки звернення за призначенням державних допомог.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Соціальне обслуговування

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Поняття, ознаки та принципи здійснення соціального обслуговування.
- 7.2. Форми та види соціального обслуговування.
- 7.3. Органи, які здійснюють соціальне обслуговування.
- 7.4. Платне і безоплатне соціальне обслуговування.
- 7.5. Джерела фінансування соціального обслуговування.
- 7.6. Соціальне обслуговування окремих категорій громадян:
 - 7.6.1. безробітних;
 - 7.6.2. осіб з інвалідністю;
 - 7.6.3. пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян;
 - 7.6.4. дітей-сиріт та ін.

Практичні завдання

Завдання 1.

17 листопада 2016 року в пенсіонерки Колісніченко (61 рік) помер чоловік у віці 93-х років (ветеран ВВВ, герой Радянського Союзу). Дітей та інших близьких родичів вона немає. Окрім того жінка особа з інвалідністю другої групи внаслідок професійного захворювання – емфізема легенів (Колісніченко протягом 26 років працювала в оркестрі та грала на трубі). Через рік після смерті чоловіка вона звернулась до районного управління праці та соціального захисту для виділення коштів на пам'ятник чоловіку, аргументувавши це тим, що допомогу на поховання не отримувала, так як перебувала в важкому моральному стані через втрату чоловіка тому часто хворіла і не мала такої змоги, однак вважає, що кошти на пам'ятник їй повинні надати, оскільки її покійний чоловік був Героєм Радянського Союзу.

В управлінні праці та соціального захисту їй було відмовлено.

Чи правомірною є така відмова?

Який порядок виплати допомоги на поховання?

До якого уповноваженого органу необхідно звернутись?

На які види соціального забезпечення може претендувати Колісніченко?

Завдання 2.

Мамутов у травні 2004 року як особа з інвалідністю внаслідок війни одержав автомобіль «Таврія». У серпні 2014 року він помер. Після смерті чоловіка його дружині надійшов лист з органів соціального захисту, в якому йшла мова про повернення автомобіля у зв'язку із смертю Мамутова.

Чи правомірною є вимога органів соціального захисту? Який порядок забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями? Які подальші умови використання автомобіля у разі смерті його одержувача.

Завдання 3.

У 2017 році пенсіонерка Боярська внаслідок ДТП стала особою з інвалідністю II групи. Проживає одна, є матір'ю трьох синів. Старший син загинув, виконуючи військовий обов'язок в зоні АТО. Середній син наркозалежний та перебуває на лікуванні закордоном. Наймолодший живе дуже далеко і допомагати не може, так як перебуває на обліку в центрі зайнятості. У серпні 2018 року вона звернулась до управління праці та соціального захисту населення з заявою в якій зазначала, що потребує допомоги соціального працівника, оскільки самостійно не може виконувати роботу по дому, однак їй було відмовлено, оскільки на думку працівників управління праці та соціального захисту населення, їй повинні допомагати сини.

Чи правомірною є така відмова?

Чи може Боярська розраховувати на соціальне обслуговування, у тому числі на платній основі?

Завдання 4.

Карташов народився у неблагополучній сім'ї. Батьки постійно пиячили, дуже часто били хлопчика та примушували жебракувати. В березні 2016 року стався нещасний випадок внаслідок якого батьки хлопчика загинули, на той момент йому виповнилось 10 років. В жовтні цього ж року Карташова затримали працівники поліції на залізничному вокзалі у місті Жмеринка Вінницької області. При медичному освідченні у нього був виявлений стригучий лишай.

Чи може він бути поміщений в дитячий будинок-інтернат? Який порядок поміщення неповнолітніх до дитячих будинків-інтернатів?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: соціальне обслуговування, складна життєва обставина, платні соціальні послуги, соціальний працівник, територіальні центри, геріатричні пансіонати.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- особливості принципів соціального обслуговування;
- види соціальних послуг;
- підстави відмови у наданні безоплатних соціальних послуг;
- особи, які перебувають в складних життєвих ситуаціях.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Пільги в системі соціального забезпечення

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Поняття, ознаки та види пільг в системі соціального забезпечення.
- 8.2. Класифікація пільг.
- 8.3. Спеціальний правовий статус як підстава отримання пільг.
- 8.4. Порядок отримання пільг.
- 8.5. Підстави відмови у наданні пільг.
- 8.6. Фінансування надання пільг в системі соціального забезпечення.

Практичні завдання

Завдання 1.

Матіяш пенсіонерка, 1943 року народження. Розмір її пенсії становить 1900 грн. 37 років пропрацювала вчителем молодших класів в Чорнострівській загальноосвітній школі. Своїх дітей немає, тому проживає сама. Останніх два роки вона часто хворіє, багато коштів витрачає на ліки. У зв'язку з цим їй не вистачає коштів на оплату житлово-комунальних послуг та на харчування. Борг за житлово-комунальні послуги становить 4875 грн.

Чи має право Матіяш претендувати на отримання пільг?

До якого уповноваженого органу їй необхідно звернутись?

На які види соціального забезпечення заслуговує Матіяш?

Завдання 2.

Лагутін є особою з інвалідністю з дитинства (22 роки, II група інвалідності). Його матір померла, коли йому було 5 років, тому його виховував батько. Батько Лагутіна як ветеран Афганістану (воїн-інтернаціоналіст) користувався пільгами щодо оплати комунальних послуг, але 4 серпня 2016 року він помер.

Чи залишилися у Лагутіна пільги у зв'язку із смертю батька?

До яких уповноважених органів він може звернутися за роз'ясненням?

Завдання 3.

Дзера є особою з інвалідністю III групи. У 2016 році вирішив поїхати до свого рідного брата, який проживає у Білорусії, тому звернувся до управління праці і соціального захисту для отримання талону на безкоштовний проїзд, однак йому було відмовлено.

Які транспортні пільги мають аи та учасники війни?

Який порядок отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни?

Як вирішити ситуацію, що склалася?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: пільги на житлово-комунальні послуги, медико-реабілітаційні пільги, соціально-побутові та соціально-трудова пільги, транспортні пільги.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- монетизація пільг;
- порядок та особливості надання субсидій;
- підстави відмови у наданні пільг;
- особливості системи пільг.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Поняття, предмет, метод та система соціального забезпечення

Завдання 1. Скласти аналітичну довідку про розвиток системи соціального забезпечення в Україні.

Питання для самоконтролю

- Як співвідносяться соціальне забезпечення та соціальний захист?
- Які функції соціального забезпечення, розкрийте їх зміст?
- В чому полягає відмінність права соціального забезпечення від інших галузей?

Тема 2. Джерела права соціального забезпечення

Завдання 1. Підготувати есе щодо можливих способів уніфікації законодавства в сфері соціального забезпечення.

Питання для самоконтролю

- За якими підставами класифікуються джерела права соціального забезпечення?
- Яке значення для правового регулювання соціального забезпечення має Конституція України?
- Яке значення для правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення має судова практика?

Тема 3. Правовідносини соціального забезпечення

Завдання 1. Зобразити схематично систему суб'єктів правовідносин у сфері соціального забезпечення.

Питання для самоконтролю

- Які є види правовідносин з соціального забезпечення?
- Які є критерії класифікації правовідносин соціального забезпечення?
- Що таке соціальний ризик?
- Яке значення відводиться процедурним правовідносинам у системі правовідносин соціального забезпечення?

Тема 4. Державні соціальні стандарти, гарантії та нормативи соціального забезпечення

Завдання 1. Написати есе стосовно покращення рівня соціальних стандартів та нормативів.

Завдання 2. Здійснити аналіз складу і вартості споживчого кошика українця.

Питання для самоконтролю

- Які фактори впливають на розмір прожиткового мінімуму?.
- Яким чином формується споживчий кошик в Україні?.
- Які є види прожиткового мінімуму?
- Як можна класифікувати нормативи соціального забезпечення?

Тема 5. Організаційно-правові форми соціального забезпечення

Завдання 1. Підготувати таблицю відмінностей форм соціального забезпечення.

Питання для самоконтролю

- Які є організаційно-правові форми соціального забезпечення?
- Який зміст соціального страхування як організаційно-правової форми соціального забезпечення?
- Які є фонди соціального страхування?
- Які є принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування?

Тема 6. Страховий стаж

Завдання 1. Скласти таблицю відмінностей страхового та трудового стажу.

Питання для самоконтролю

- Як обчислюється страховий стаж?
- Які документи підтверджують стаж?
- Що таке коефіцієнт страхового стажу та як він визначається?
- Яке юридичне значення страхового та трудового стажу?

Тема 7. Правове регулювання пенсійного забезпечення

Завдання 1. Підготувати проект позовної заяви щодо перерахунку пенсії за віком.

Питання для самоконтролю

- З яких рівнів складається система пенсійного забезпечення в Україні?
- На яких принципах базується загальнообов'язкове державне пенсійне страхування?
- Які умови та порядок отримання пенсій за віком?
- Розкрийте поняття «спеціальне пенсійне забезпечення» та «пенсії за вислугу років».
- Хто має право на спеціальне пенсійне забезпечення?
- В чому полягає особливість недержавного пенсійного забезпечення?

Тема 8. Правове регулювання надання страхових допомог в системі соціального забезпечення

Завдання 1. Написати проект відмови уповноваженого органу у призначенні допомоги на випадок безробіття.

Завдання 2. Відобразити порядок розслідування нещасного випадку на виробництві (у вигляді схеми, плану).

Питання для самоконтролю

- Назвіть види матеріального забезпечення, що надаються за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття.
- Які види матеріального забезпечення можуть надаватись по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання?
- Які види матеріального забезпечення та соціальних послуг надаються за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності?

Тема 9. Правове регулювання надання державних допомог в системі соціального забезпечення

Завдання 1. Скласти перелік документів необхідних для отримання державної допомоги особі, яка не набула права на пенсію; прописати процедуру звернення до уповноваженого органу та порядок надання цієї допомоги.

Питання для самоконтролю

- Які є види державних соціальних допомог?
- Який порядок отримання державних допомог сім'ям з дітьми?
- Як визначається розмір допомоги малозабезпеченим сім'ям?
- До якого компетентного органу потрібно звернутись, щоб отримати державну соціальну допомогу біженцям?

Тема 10. Соціальне обслуговування

Завдання 1. Скласти проект плану соціального супроводу сімей та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Питання для самоконтролю

- Які соціальні ризики є підставою для надання соціальних послуг?
- Які види соціальних послуг надаються особам з інвалідністю?
- Які види соціальних послуг надаються дітям?
- Які види соціальних послуг надаються особам похилого віку?

Тема 11. Пільги в системі соціального забезпечення

Завдання 1. Охарактеризувати види пільг, які надаються особам залежно від їхнього соціального статусу.

Питання для самоконтролю

- Що таке соціальні пільги?
- Які критерії класифікації соціальних пільг?
- Які недоліки сучасної системи соціальних пільг?

Тема 12. Соціальне забезпечення в зарубіжних країнах

Завдання 1. Підготувати есе щодо впровадження в Україні європейських стандартів у соціальній сфері.

Питання для самоконтролю

- Які принципи соціального забезпечення у зарубіжних країнах?
- В чому полягають особливості пенсійного забезпечення в зарубіжних країнах?
- Чим відрізняється система надання допомог в Україні та в зарубіжних країнах?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів-оглядів

1. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин з соціального забезпечення.
2. Професійне захворювання як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
3. Інвалідність як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
4. Тимчасова непрацездатність як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
5. Вагітність та пологи як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
6. Нещасний випадок як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
7. Професійне захворювання як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
8. Безробіття як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
9. Смерть як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
10. Безробіття як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
11. Судовий порядок захисту соціальних прав громадян.
12. Правове регулювання страхових пенсійних виплат з Накопичувального пенсійного фонду.
13. Виплати в системі недержавного пенсійного забезпечення.
14. Соціальний захист безпритульних громадян.
15. Соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей.
16. Правове регулювання санаторно-курортного лікування застрахованих осіб.
17. Правове регулювання соціального забезпечення в зарубіжних країнах.
18. Принципи соціального обслуговування.
19. Особливості загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
20. Соціальне обслуговування осіб похилого віку.
21. Соціальний захист учасників АТО.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1.1. Питання для підсумкового контролю (заліку)

1. Співвідношення понять «соціальне забезпечення» та «соціальний захист».
2. Поняття та порядок визначення державних соціальних гарантій.
3. Прожитковий мінімум – базовий державний соціальний стандарт.
4. Свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: поняття та значення.
5. Предмет права соціального забезпечення.
6. Методи права соціального забезпечення.
7. Принципи соціального забезпечення.
8. Функції права соціального забезпечення.
9. Система законодавства з соціального забезпечення.

10. Джерела права соціального забезпечення.
11. Міжнародно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.
12. Закони України як джерела права соціального забезпечення.
13. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела права соціального забезпечення.
14. Поняття, види та класифікація правовідносин з соціального забезпечення.
15. Поняття та загальна характеристика соціально-забезпечувальних правовідносин.
16. Поняття та загальна характеристика процедурних правовідносин.
17. Поняття та загальна характеристика соціально-страхових правовідносин.
18. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин з соціального забезпечення.
19. Фізичні особи як суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення.
20. Державні органи як суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення.
21. Сім'я як суб'єкт правовідносин з соціального забезпечення.
22. Медико-соціальна експертна комісія (МСЕК) та її функції.
23. Фонд соціального страхування на випадок безробіття як суб'єкт правовідносин з соціального забезпечення.
24. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування як суб'єкт правовідносин з соціального забезпечення.
25. Пенсійний фонд як суб'єкт правовідносин з соціального забезпечення.
26. Підприємства як суб'єкти правовідносин з соціального забезпечення.
27. Поняття та юридичне значення страхового стажу.
28. Поняття та юридичне значення трудового стажу.
29. Порядок підтвердження трудового стажу.
30. Соціальний ризик як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
31. Інвалідність як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
32. Вік як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
33. Особливості та умови сплати єдиного соціального внеску.
34. Смерть як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
35. Безробіття як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
36. Нещасний випадок як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
37. Вагітність та пологи як підстава виникнення правовідносин з соціального забезпечення.
38. Вислуга років – поняття і правове значення.
39. Пенсійна система України: поняття та загальна характеристика.
40. Поняття та види пенсій.
41. Пенсійне забезпечення за віком.
42. Пенсійне забезпечення за віком на пільгових умовах.
43. Пенсійне забезпечення за вислугою років.
44. Пенсійне забезпечення у зв'язку із втратою годувальника.
45. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.
46. Пенсійне забезпечення державних службовців.
47. Пенсійне забезпечення наукових і науково-педагогічних працівників.
48. Порядок призначення та виплати пенсії у солідарній пенсійній системі.
49. Поняття та види виплат із коштів Накопичувального Фонду.
50. Загальні умови призначення пенсій у накопичувальній пенсійній системі.
51. Правове регулювання недержавного пенсійного забезпечення.
52. Недержавні пенсійні фонди та їх види.
53. Види виплат при недержавному пенсійному забезпеченні.
54. Загальні умови призначення пенсій у недержавній пенсійній системі.

55. Поняття, види та класифікація допомог в системі соціального забезпечення.
56. Правове регулювання надання страхових допомог.
57. Допомога у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.
58. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами застрахованим особам.
59. Порядок призначення та виплати допомоги у зв'язку з народженням дитини.
60. Правове регулювання надання страхових виплат потерпілим від нещасного випадку.
61. Правове регулювання надання матеріальної допомоги по безробіттю.
62. Порядок призначення та виплати допомог безробітнім особам.
63. Допомога у разі часткового безробіття.
64. Правове регулювання надання державних допомог.
65. Державна допомога у зв'язку з вагітністю та пологами.
66. Державна допомога на дітей одиноким матерям.
67. Державна допомога малозабезпеченим сім'ям.
68. Правове регулювання надання допомог особам, які не мають права на пенсію та особам з інвалідністю.
69. Державна допомога дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД.
70. Державна допомога біженцям.
71. Правове регулювання надання допомоги на поховання.
72. Соціальне обслуговування як вид соціального забезпечення.
73. Поняття та види соціальних послуг.
74. Соціальне обслуговування осіб з інвалідністю.
75. Соціальне обслуговування безпритульних дітей.
76. Соціальне обслуговування осіб похилого віку.
77. Соціальне обслуговування осіб звільнених з місць позбавлення волі.
78. Платні соціальні послуги.
79. Пільги в системі соціального забезпечення.
80. Пільги для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.
81. Порядок надання пільг ветеранам праці.
82. Пільги на житлово-комунальні послуги.
83. Медико-реабілітаційні соціальні пільги.
84. Соціальний захист дітей.
85. Соціальний захист репресованих громадян.
86. Соціальний захист жертв нацистських переслідувань.
87. Соціальний захист дітей війни.
88. Соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
89. Соціальний захист осіб з інвалідністю.
90. Соціальний захист учасників АТО.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Свідоцтво про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: поняття та значення.
2. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.
3. Соціальний захист учасників АТО.
4. Гординіній 54 роки. З 12.08.1988 року по 21.04.15 року вона працювала в Барській музичній школі викладачем по класу фортепіано, звільнилась за власним бажанням. Пенсію не оформила, зараз працює на іншій роботі, яка не пов'язана з педагогічною діяльністю.

Чи має Гординіна право на оформлення пенсії за вислугу років?

Чи має значення місце останнього працевлаштування особи?

До якого уповноваженого органу їй необхідно звернутись?

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 17 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Денна	17	0,6	1,2	1,8	2,4	2,9	3,5	4,1	4,7	5,3	5,9	6,5	7,1	7,6	8,2	8,8	9,4	10,0

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	12 тем	Номер теми												Усього балів	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1,5	1,5	1,5	2	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	17,5
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	2,5												2,5	
	Усього балів													20	

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Азарова Е. Г. Проблемы равноправия женщины и мужчины в социальном обеспечении в СССР. М.: Наука, 1989. 165 с.
2. Астрахан Е. И. Развитие законодательства о пенсиях рабочим и служащим. М.: «Юридическая литература», 1971. 215 с.
3. Безугла В. О. Соціальне страхування. Навч. Посіб./ Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. К.: Центр учбової літератури, 2011. 208 с.
4. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: Атіка, 2006. 380 с.
5. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навчальний посібник / Н. Б. Болотіна. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
6. Буянова М. О. Право социального обеспечения: учебное пособие / М. О. Буянова, С. И. Кобзева, З. А. Кондратьева. 3-е изд., перераб. и доп. М. : КНОРУС, 2008. 640 с.
7. Гончарук А. Поняття соціального захисту // Підприємництво, господарство і право. 2009. № 10. С. 126-129.
8. Горбатенко О. В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». О., 2011. 20 с.
9. Корчак-Чепурківський Ю. Таблиці доживання і сподіваного життя людності в 1925-1926 роках. Харків, 1929. 425 с.
10. Мельничук О. А. Соціальне страхування в радянській Україні (20-30-ті рр. ХХ ст.). Вінниця: «Едельвейс і К», 2009. 372 с.
11. Милютин Н. А. Итоги и перспективы социального страхования. Доклад на Первом Всероссийском совещании по социальному страхованию 5 сентября 1922 г. М., 1922. 68 с.

12. Михайлова І. Ю. Особливості правового регулювання пенсійного забезпечення за віком у період незалежності України // Університетські наукові записки. №4. 2014. С. 127-133.
13. Михайлова І. Ю. Розвиток пенсійного забезпечення в Україні в період воєнного комунізму та НЕПу: критичний аналіз // Держава і право: Збірник наукових праць. Серія Юридичні науки. Випуск №74. 2016. С. 326-336.
14. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні : аналіт. доп. / О. О. Кочемировська, О. М. Пищуліна. К. : НІСД, 2012. 88 с.
15. Право социального обеспечения в Украине: учебник / под.общ.ред. Л.И. Лазор, С.Н. Прилипко, О.Н. Ярошенко. Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2010. 456 с.
16. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.
17. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / Б. С. Сличинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. 453 с.
18. Право соціального забезпечення: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / за ред П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 504 с.
19. Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком у солідарній пенсійній системі України: монограф. / І.Ю. Михайлова; наук. ред. Н.М. Хуторян. – Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. 188 с.
20. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін. К.: Ніка-Центр, 2015. 316 с.
21. Советская социальная политика 1920-1930-х годов: идеология и повседневность / Под редакцией Павла Романова и Елены Ярской-Смирновой. М.: ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2007. 432 с.
22. Соціальне страхування в контексті історії [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.pension.kiev.ua/pensref/publs/SocialProtection/2-2003-1.html>
23. Сташків, Б. І. Теорія права соціального забезпечення : навч. посібник / Б. І. Сташків. К. : Знання, 2005. 405 с.
24. Шайхатдинов, В. Ш. Развитие советского законодательства о социальном обеспечении // Развитие политико-правовой системы социализма (история и современность). Свердловск, 1988. С. 83-87.
25. Шарпаций В. Г. Соціальне забезпечення в УРСР (20-30-ті роки). К.: Ніка-Центр, 2006. 268 с.
26. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців. монографія. К. : Ніка-Центр, 2010. 272 с.
27. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
28. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с.
29. Пенсійне забезпечення в Україні та Білорусі: історія становлення і перспективи розвитку : монографія / за ред. Михайла Шумила, Ірини Комоцької. Київ : Ніка-Центр, 2018. 516 с.

Тема 2

1. Віденський Міжнародний план дій з проблем старіння від 06.08.1982 р. [Електронний ресурс] Информационный портал Украины. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwqvt.htm>
2. Європейська соціальна хартія (не Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015реглянута) від 03.05.1996 р. [Електронний ресурс]

- Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_062
3. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) від 06.11.1990 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_329
 4. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
 5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
 6. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР // ВВР. 1998. № 23. Ст. 121.
 7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // ВВР. 2011. № 13-14. Ст. 112.
 8. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. // ВВР. 2012. № 16. Ст. 146.
 9. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. // ВВР. 2000. № 48. Ст. 409
 10. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 р. // ВВР. 2001. № 20. Ст. 102.
 11. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 р. // ВВР. 2004. № 33-34. Ст. 404
 12. Про донорство крові та її компонентів: Закон України від 23.06.1995 р. № 239 // ВВР. 1995. № 23. Ст. 183.
 13. Про допомоги по інвалідності, по старості і у зв'язку з втратою годувальника: Конвенція 29.06.1967 р. № 128 [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_326
 14. Про жертви нацистських переслідувань: Закон України від 23.03.2000 р. // ОВУ. 2000. № 16. Ст. 652.
 15. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12.01.2006 р. // ВВР. 2006. № 19-20. Ст. 159.
 16. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 р. // ВВР. 2004. № 47. Ст. 514.
 17. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. // ВВР. 2003. № 47-48. Ст. 372.
 18. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03. 2000 р. // ОВУ. 2000. № 13. Ст. 505.
 19. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. // ВВР. 2013. № 24. Ст. 243.
 20. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27.03.2014 р. № 1166-VII // ВВР. 2014. № 20-21. Ст. 745.
 21. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція від 28.06.1952 р. № 102 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_011
 22. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.1991 р. № 1977 // ВВР. 1999. № 2-3. Ст. 20.
 23. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679 // ВВР. 1999. № 29. Ст. 238.
 24. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. // ВВР. 2003. № 47-48. Ст. 372.

25. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. // ВВР. 1991. № 21. Ст. 252.
26. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 р. // ВВР. 1992. № 29. Ст. 399.
27. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. № 1788 // ВВР. 1992. № 3. Ст. 10.
28. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01.06.2000 р. № 1767 // ОВУ. 2000. № 25. Ст. 1037.
29. Про поховання та похоронну справу: Закон України від 10.07.2003 р. // ВВР. 2004. № 7. Ст. 47.
30. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999 р. // ВВР. 1999. № 38. Ст. 348.
31. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697 // ВВР. 2015. № 2-3. Ст. 12.
32. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні: Закон України від 17.04.1991 р. № 962 // ВВР УРСР. 1991. № 22. Ст. 262.
33. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06.10.2005 р. // ВВР. 2006. № 2-3. Ст. 36.
34. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. // ВВР. 1992. № 15. Ст. 190.
35. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 р. // ВВР. 2003. № 45. Ст. 358.
36. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 р. // ВВР. 1991. № 16. Ст. 200.
37. Хартия пожилых людей, принята постановлением № 11-15 Межпарламентской ассамблеи государств - участников содружества независимых государств (Санкт-Петербург, 15 июня 1998 года) [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.terralegis.org/terra/act/c567.html>

Тема 3

1. Андріїв В. В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект / В. В. Андріїв, О. В. Москаленко, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. Х.: ФІНН, 2011. 280 с.
2. Андріїв В. В. Суб'єкти правовідносин із соціального страхування // Держава і право: зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. Вип. 51. К.: ІДП НАН України, 2011. С. 338-342.
3. Андріїв В. В. Щодо природи обов'язкових соціально-забезпечувальних страхових правовідносин Актуальні пробл. держави і права: зб. наук. праць. Вип. 57. Одеса: Юрид. літ., 2011. С. 339-344.
4. Васильєва Ю. В. О правоотношениях в праве социального обеспечения // Вестник Пермского университета. 2008. № 6(22). С.276-286.
5. Гладка Н. М. Сутність соціальних відносин та особливості їх правового регулювання [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2014/1-2_2014/19.pdf
6. Горбатенко О. В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». О., 2011. 20 с.
7. Кульчицька О. Державні органи як суб'єкти права соціального забезпечення // Вісн. Львів. ун-ту: Серія юрид. 2005. Вип. 41. С. 246-250.
8. Перехрест Р. Ю. Поняття правосуб'єктності у праві соціального забезпечення: науково-теоретичний аспект // Наук. записки. Т. 53: Юрид. науки. К.: Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2006. С. 70-75
9. Пономаренко О. М. До питання про можливість визнання сім'ї суб'єктом права соціального забезпечення // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2004. С. 134-139.

10. Рошканюк В. М. Процедурні та процесуальні правовідносини у праві соціального забезпечення // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. С.107-110.
11. Рошканюк В. М. Соціальний ризик як елемент соціально-забезпечувальних правовідносин [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/2_2014/48.pdf
12. Синчук С. М. Соціально-страхові правовідносини як різновид правовідносин соціального забезпечення // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. – Випуск 59. С. 266-276.
13. Сташків Б. І. Суб'єкти правовідносин у сфері соціального забезпечення // Право України. 2003. № 2. С 39-44.
14. Сташків Б. І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення. Чернігів: Ред.-видав. комплекс «Деснянська правда», 2008. 260 с.
15. Шумило М. М. Підстави виникнення пенсійних правовідносин // Юрид. наука. 2011. № 1 (1). С. 135-138.
16. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
17. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с.

Тема 4

1. Віденський Міжнародний план дій з проблем старіння від 06.08.1982 р. [Електронний ресурс] Информационный портал Украины. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basebi/ua-hmwwvt.htm>
2. Європейська соціальна хартія (пе Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015 (переглянуто) від 03.05.1996 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_062
3. Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий) від 06.11.1990 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_329
4. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Вся база «Законодавство України». – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_042.
6. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР // ВВР. 1998. № 23. Ст. 121.
7. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 р. // ВВР. 2000. № 48. Ст. 409.
8. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція від 28.06.1952 р. № 102 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=993_011
9. Право соціального забезпечення: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / за ред П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 504 с.
10. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / Б. С. Стичинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. 453 с.
11. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.

12. Право соціального забезпечення в Україні: учебник / [под.общ.ред. Л.И. Лазор, С.Н. Прилипко, О.Н. Ярошенко. Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2010. 456 с.
13. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навчальний посібник / Н. Б. Болотіна. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
14. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник / М.Д. Бойко. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: Атіка, 2006. 380 с.
15. Гончарук А. Поняття соціального захисту // Підприємництво, господарство і право. 2009. № 10. С. 126-129.
16. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
17. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с.

Тема 5

1. Безугла В. О. Соціальне страхування. Навч. Посіб./ Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. К.: Центр учбової літератури, 2011. 208 с.
2. Буянова М. О. Право соціального забезпечення: учебное пособие / М. О. Буянова, С. И. Кобзева, З. А. Кондратьева. 3-е изд., перераб. и доп. М. : КНОРУС, 2008. 640 с.
3. Шумило М.М. Правове регулювання пенсійного забезпечення державних службовців. Монографія. К. : Ніка-Центр, 2010. 272 с.
4. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімугіна, М.М. Шумило та ін.. К.: Ніка-Центр, 2015. 316 с.
5. Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком у солідарній пенсійній системі України: монограф. / І.Ю. Михайлова; наук. ред. Н.М. Хуторян. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. 188 с.
6. Право соціального забезпечення: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / за ред П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 504 с.
7. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / Б. С. Стичинський, І. В. Зуб, П. І. Мініюков та ін. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. 453 с.
8. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенка. Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.
9. Право соціального забезпечення в Україні: учебник / под.общ.ред. Л.И. Лазор, С.Н. Прилипко, О.Н. Ярошенко. Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2010. 456 с.
10. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навчальний посібник / Н. Б. Болотіна. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
11. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник / М.Д. Бойко. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: Атіка, 2006. 380 с.
12. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
13. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с

Тема 6

1. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник / М.Д. Бойко. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: Атіка, 2006. 380 с.
2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навчальний посібник / Н. Б. Болотіна. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.

3. Колеснік-Омельченко Т. В. Докази при обчисленні спеціального стажу // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер. Право. 2006. Вип. 7. С. 81-87.
4. Михайлова І. Ю. Поняття та види спеціального стажу / Актуальні проблеми юридичної науки: збірник тез Міжнародної наукової конференції «П'ятнадцяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 21-22 жовтня 2016 року): у 2-х частинах. Частина перша. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. С.212-214.
5. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 23. Ст. 121.
6. Право соціального забезпечення в Україні: учебник / под.общ.ред. Л.И. Лазор, С.Н. Прилипко, О.Н. Ярошенко. Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2010. 456 с.
7. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. – Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.
8. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / Б. С. Стичинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. 453 с.
9. Право соціального забезпечення: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / за ред П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 504 с.
10. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. // ВВР. 2003. № 47-48. Ст. 372.
11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03. 2000 р. // ОВУ. 2000. № 13. Ст. 505.

Тема 7

1. Горбатенко О. В. Правовідносини із загальнообов'язкового державного пенсійного страхування : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». О., 2011. 20 с.
2. Зайчук О. Правові засади діяльності Пенсійного фонду України // Право України. 2004. № 8. С. 49-52.
3. Колеснік-Омельченко Т. В. Докази при обчисленні спеціального стажу // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер. Право. 2006. Вип. 7. С. 81-87.
4. Коробенко Н.П. Особливості реформування пенсійних правовідносин в умовах незалежності Української держави // Часопис Київського університету права. 2007. № 1. С. 125-128.
5. Коробенко Н.П. Поняття пенсійних правовідносин у контексті сучасної пенсійної реформи // Підприємництво, господарство і право. 2006. № 12. С. 170-173.
6. Кравчук Т.В. Пенсійне забезпечення у разі втрати годувальника у солідарній пенсійній системі України: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: 12.00.05. Одеса, 2008. 20 с.
7. Мельниченко О. А. Проблеми та перспективи поліпшення пенсійного забезпечення населення України // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2011. № 1 (39). 436 с.
8. Міщук Г. Структурне регулювання внесків на пенсійне забезпечення в умовах трансформації пенсійної системи України // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України: наук. журнал. 2010. Т. : Екон. думка. Вип. 15. С. 88-91.
9. Орловський О.Я. Правова природа пенсії // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 273: Правознавство. Чернівці: Рута, 2005. С. 63-66.

10. Правове регулювання пенсійного забезпечення за віком у солідарній пенсійній системі України. Монографія / І. Ю. Михайлова. Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2013. 187 с.
11. Прилипко С. До питання матеріального забезпечення пенсіонерів в умовах ринкової економіки // Держава і право : Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 23. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. 672 с.
12. Сташків Б. Судовий порядок встановлення фактів, що мають юридичне значення для пенсійного забезпечення // Соціальний захист. 1996. № 4. С. 57-64.
13. Ткаченко Л. Проблеми цільового використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування та можливості зниження страхових тарифів в Україні // Україна: аспекти праці. 2006. № 8. С. 21-26.
14. Ткачук І.М. Облік і контроль в органах Пенсійного фонду України : теорія та практика : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / І.М. Ткачук. Київ, 2008. 20 с.
15. Чугунов І. Я. Розвиток системи пенсійного забезпечення в Україні // Наукові праці НДФІ. 2008. № 4 (45). С. 3-9.
16. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
17. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с.
18. Пенсійне забезпечення в Україні та Білорусі: історія становлення і перспективи розвитку : монографія / за ред. Михайла Шумила, Ірини Комоцької. Київ : Ніка-Центр, 2018. 516 с.

Тема 8

1. Безугла В. О. Соціальне страхування. Навч. посіб./ Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. К.: Центр учбової літератури, 2011. 208 с.
2. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України: навчальний посібник / М.Д. Бойко. 3-тє вид., доп. і перероб. К.: Атіка, 2006. 380 с.
3. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: навчальний посібник / Н. Б. Болотіна. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 668 с.
4. Буянова М. О. Право социального обеспечения: учебное пособие / М. О. Буянова, С. И. Кобзева, З. А. Кондратьева. 3-е изд., перераб. и доп. М. : КНОРУС, 2008. 640 с.
5. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14 січня 1998 р. № 16/98-ВР // ВВР. 1998. № 23. Ст. 121.
6. Право социального обеспечения в Украине: учебник / под.общ.ред. Л.И. Лазор, С.Н. Прилипко, О.Н. Ярошенко. Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2010. 456 с.
7. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.
8. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / Б. С. Стичинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. 453 с.
9. Право соціального забезпечення: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / за ред П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 504 с.
10. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03. 2000 р. // ОВУ. 2000. № 13. Ст. 505.
11. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
12. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с.

Тема 9

1. Андріїв В.В. Особливості призначення соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування // Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. Вип. 37. Одеса: Юридична література, 2008. С. 97-100.
2. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 663 с.
3. Бориченко К.В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія / К.В. Бориченко. Одеса : Фенікс, 2015. 302 с.
4. ВІЛ-інфіковані діти: медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист/ Авт.: Котова Н.В., Старець О.О., Олена П.П., Леончук Н.В., Панфілова О.М., Бор- дуніс Т.А., Дубініна, І.М., Булах Л.В. К.: ТОВ «К.І.С.», 2010 176 с.
5. Иванкина Т.В., Чернышева Е.Ф. Государственная помощь семьям, имеющим детей. М.: Юрид. лит., 1985. 112 с.
6. Истомина Е.А. К вопросу о классификации социальных рисков // Научно-информационный журнал «Вопросы управления». Выпуск № 3 (20) Трудовое и гражданское право. 2012. С. 4-8.
7. Коваленко Е.Н., Ковалев В.И. Право социального обеспечения: Схемы, комментарии. / Е.Н. Коваленко, В.И. Ковалев. М., 2001. 184 с.
8. Ковязіна К. О. Соціальний захист дітей трудових мігрантів: концептуальні основи та державна політика // Стратегічні пріоритети. 2013. № 4. С. 50-56.
9. Корсаненкова Ю.Б. Единовременное пособие при рождении ребенка // Вопросы трудового права. 2012. № 9. С. 65-72.
10. Лежнина Ю.П. Социально-демографические факторы, определяющие риск бедности и малообеспеченности // Социологические исследования. 2010. № 3. С. 36-45.
11. Лушникова М.В., Лушников А.М. Курс права социального обеспечения (2-е изд., доп.) / М.В. Лушникова, А.М. Лушников. М.: «Юстицинформ», 2009. 656 с.
12. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. – Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.
13. Право соціального забезпечення: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / за ред П. Д. Пилипенка. 2-ге вид., переробл. і доп. К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. 504 с.
14. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
15. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с

Тема 10

1. Андріїв В. В. Особливості соціального обслуговування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування // Актуальні проблеми держави і права: Збірник наукових праць. Вип.54. Одеса: Юридична література, 2014. С.112-116.
2. Белевцова Я. С. Механізм підвищення якості соціальних послуг на рівні місцевих органів влади: автореф. дис. ... канд. наук з держ. управл.: спец. 25.00.02 / Я. С. Белевцова; Харківськ. регіонал. ін-т держ. управл. Х., 2011. 20 с.
3. Богданов С. Соціальний захист інвалідів. Український та польський досвід / С. Богданов, наук. ред. О. М. Палій. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2012. 93 с.
4. В Україні за роки її незалежності чисельність дитячого населення зменшилась майже вдвічі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2165052-kilkist-ditej-v-ukraini-zmensilas-majze-vdvici.html>
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.

6. Галаганов В. П. Право социального обеспечения : учебник / В. П. Галаганов. М. : КНОРУС, 2010. 512 с.
7. Гарасимів Т. Право соціального забезпечення України : Загальна частина. Дрогобич: Видавн. фірма «Відродження», 2004. 240 с.
8. Гончаров В. О. Соціальне обслуговування як організаційно-правова форма соціального забезпечення: автореф. дис. ... канд. юр. наук: спец. 12.00.05 / В. О. Гончаров; НАН України Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького. К., 2012. 20 с.
9. Горемікіна Ю. В. Проблеми розвитку недержавних організацій у сфері надання соціальних послуг // Демографія та соціальна економіка. 2009. № 1. С. 161-168.
10. Гриненко А. М. Соціальна політика. Навч. посіб. К.: Вид-во КНЕУ, 2004. 320 с.
11. Гудзь А. О. Соціальні послуги бездомним особам та безпритульним дітям за законодавством України // Митна справа. 2013. № 6(2.1). С. 320-325.
12. Давидюк О. О. Проблемні аспекти доступності платних соціальних послуг для населення // Наукові праці МАУП. 2013. Вип. 4. С. 148-154.
13. Дьяченко В. Концептуальні засади реформування системи соціальних послуг в Україні // Соціальна політика і соціальні роботи. 2007. № 1. С. 5-16.
14. Ждан М. І. Щодо поняття та класифікації принципів права соціального забезпечення в Україні // Юрид. Україна. 2005. № 1. С. 33-37.
15. Жильцов Е. Н., Казаков В. Н. Экономика социальных отраслей сферы услуг / Е.Н. Жильцов, В.Н. Казаков. Х.: ТЕИС, 2014. 288 с.
16. Соціальні послуги в Україні: Сьогодення та перспективи / Т. Н. Семигіна, К. С. Міщенко, Т. Г. Кіча та ін. К.: ВК «Зірка», 2016. 268 с.
17. Соціальні послуги в Україні: теоретичні та практичні аспекти: Монографія / За ред. І. І. Тарабукіної, Л. І. Ільчука. Х.: ПП «Журавель», 2011. 360 с.
18. Стаховська Н. М. Відносини в праві соціального забезпечення : дис. ... канд. юрид. наук. К., 2000. 196 с.
19. Сташків Б. І. Право соціального обслуговування: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 567 с.
20. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
21. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с.

Тема 11

1. Бойченко Г.О. Сутність правового регулювання пільгового забезпечення працівників // Форум права. 2009. №1. С.43-49.
2. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту: становлення і розвиток в Україні. К.: Знання, 2005. С.91. 381с.
3. Бориченко К.В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія. Одеса : Фенікс, 2015. 302 с.
4. Право социального обеспечения: учеб. / под. ред. М.Ф. Филиповой. М.: Юрист, 2006. 286 с.
5. Право социального обеспечения: Учеб. пособие /Под ред. К.Н. Гусова. М.: Проспект, 1999. 430 с.
6. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник /За ред. П.Д. Пилипенко. К.: Істина, 2007. 536 с.
7. Прудов Ю.О. Соціальні виплати та пільги в українському законодавстві // Юрид. Україна. 2006. № 1. С.45-51.
8. Право социального обеспечения в Украине: учебник / под.общ.ред. Л.И. Лазор, С.Н. Прилипко, О.Н. Ярошенко. Луганск : ООО «Виртуальная реальность», 2010. 456 с.
9. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. 434 с.

10. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2016. 692 с.
11. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК» «Десна», 2018. 1092 с

Тема 12

1. Антропов В.В. Социальная защита в странах Европейского союза. История, организация, финансирование, проблемы. М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2006. 271 с.
2. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 663 с.
3. Буригіна П.О., Зайченко Н.І. Досвід Франції у реформуванні системи соціальних послуг і розбудові соціальної політики // Проблеми соціальної роботи в аспекті реформування соціальних відносин: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (27 березня 2008 р., м. Чернігів) за ред. Н.І. Кривоконь. Чернігів : Чернігівський державний інститут права, соціальних технологій та праці, 2008. Т. І. С. 292-296.
4. Зеленевиц В.О. Зарубіжний досвід фінансування охорони здоров'я / В.О. Зеленевиц, А.І. Кузьмін. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/zelenevich-vo-ktn-kuzmin-ai-zarubizhnyi-dosvid-finansuvannya-ohoroni-zdorovya/>.
5. Маринович У. Зарубіжний досвід формування бюджетів та можливості його використання в Україні / У. Маринович. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?do=cat&category=suchash-tendenci-derzhavnif-fnansy-2011>.
6. Михайлова І. Ю. Зарубіжний досвід у сфері пенсійного забезпечення за віком // Вісник Одеського національного університету. Том 16. Випуск 3. 2011. С. 128-133.
7. Погорелова С. Історія становлення державної системи соціального захисту в європейських країнах // Вісник Пенсійного Фонду України. № 5 (71). 2008. С. 12-13.
8. Погацар Петер. Пенсійна реформа в Словенії: історія розвитку, попередні результати, перспективи / Петер Погацар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pension.kiev.ua/files/Pension_reform_in_Slovenia-U.pdf
9. Поляк Н.О. Порівняння українського законодавства у галузі соціального забезпечення з нормами Європейського кодексу соціального забезпечення // Актуальні питання кодифікації законодавства України. Випуск 2. К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2010. С. 11-16.
10. Система пенсiонного забезпечення в Великобританії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pension.kiev.ua/pensref/intpract/UK.html>
11. Тищенко О.В. Досвід соціального забезпечення населення в провідних країнах Європейського Союзу // Науковий вісник Херсонського державного університету Вип. 2. Том 2. 2015. С. 76-81.
12. Шершнев Е.С. Продовольственная поддержка беднейших слоев населения США // Российское предпринимательство. 2000. № 8. С. 73-81.
13. Шитченко В.Г. Моделі соціального захисту в державах-членах Європейського Союзу // Вісник Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці (серія: Право. Економіка. Соціальна робота. Гуманітарні науки). 2008. № 1. С. 36-44.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://mon.gov.ua>

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни:

Доцент кафедри трудового, земельного та господарського права,
кандидат юридичних наук, доцент

_____ І.Ю. Михайлова

17 грудня 2018 року

Схвалено кафедрою трудового, земельного та господарського 17 грудня
2018 року, протокол № 5.

Завідувач кафедри _____ І.О. Костяшкін

17 грудня 2018 року

Декан юридичного факультету

_____ С.А. Крушинський

18 грудня 2018 року

Погоджено методичною радою університету 14 лютого 2019 року,
протокол № 4.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

14 лютого 2019 року

Обліковий обсяг — 2,4 ум.др.арк.